

БЕЛГИЛЕУ

Урунганланы байрамларына – концертле, чаришле

1 майда – Жаз башыны бла Урунууну кюн-юнде – Нальчикни ара солуу паркында кыуанчылы жумушла бардырылгандыла. Аланы КъМР-ни профсоюзларыны биригую кыураганды.

Предприятияланы, организацияланы келечилери, билим берую учрежденияланы окуучулары бла устазлары байракча, мамырлыкча, урунууга чакырган, миллетчиликни тохтатыуга бурулган чакырыула бла паркны ара аллеясында баргандыла.

Тизгинлени аллында уа КъМР-ни Башчысыны Администрациясыны таматасы **Мухамед Кодзоков**, премьер-министри биринчи орунбасары **Сергей Говоров**, КъМР-ни организацияларыны профсоюзларыны биригулерини оюучусу **Фатимат Амшокова**, Нальчикни мэри **Таймураз Ахохов** келгендиле.

Позитивни аллеясында кыуанчылы концерт барганды. Былайда сахнадан Ата журтубузну айнытыуга кыйын салганлагга, урунууда жетишимле болдурганлагга алгышлау сөзле айтылгандыла. Жыйылганланы байрам бла сабий чыгармачылык коллективле, республикада белгилли артистле да алгышлагандыла.

Жайны бла Урунууну байрамында чаришле бардырыу төреге айланганды. Нальчикде ипподромда 1 майда 2022 жылны эришуилери ачылгандыла. Анда 7 чариш бардырылганды. Битеулю сауга 650 минг сомга жетгенди.

Байрам жумушла республиканы районларында да болгандыла.

ТИКАЛАНЫ Фатима хазырлаганды.

Сый берю

Къарачай халкыны жангырыууну кюню бла алгышлаганды

Къабарты-Малкърны Башчысы **Казбек Коков** кесини телеграм-каналыны юсю бла КъЧР-ни Башчысы **Темревланы Рашиди** Къарачай халкыны жангырыууну кюню бла алгышлаганды.

«Къарачай-Черкесни Башчысы **Темревланы Борисни** жашы Рашидни эмда къарындаш республикада жашагъанланы барысын да Къарачай халкыны жангырыууну кюню бла эмда туугъан жерлерине къайтханы 65-жыллыгы бла жюрегимден кызыу алгышлайма.

Бу байрамны энчи магъанасы барды, аны атында окуна жашау кюч барды, ол тарых кертилик бла тозлюк хорламай къалмазлыкчлары, къарачай халкыны къадарында иги жанына турлениуени башлануларыны белгисиди. Киши жеринде уллу азап чекенине да къарамай, къарачай халкы кезинде адет-төрелерин, тилин, культураны да саклап алганды. Андан бери озгъан заманны ичинде экономика, социал эмда культура жаны бла да уллу жетишимле болдуруп келеди.

Бюгонлюкде да къарачайлыла Россейни кеп миллетли халклары бла бирге айныуу жолу бла тауекл бардыла, россейли къыраллыкыны кючлендириуге, бизни Ата журтубузну деменгиллигин, бирлигин саклауга эсленирча кюшлерин кышадыла. Къарачай-Черкес Республиканы халкы мындан ары да, не турлю тыйгычладан да ётуп, туугъан республикалары жашнай барыра этеригине ийнанам, анга насып, жюрек ырахатлык, монглык тежейме! Бар игиликпе да сизни болсунла!», – деп айтылады **Казбек Коков**ну алгышлау сёзюнде.

КъМР-ни Башчысыны бла
Правительствоуну пресс-службасы.

КъМР-ни 100-жылпыгына

Аты къыралыбызны тарыхына алтын харфла бла жазылганды

49 жыл мындан алгъа СССР-ни Баш Советини Президиумуна Указы бла таулу халкыны жигер къызы, Яныкойну сыйлы инсаны **Уммайланы Хусейинни** къызы **Фазика** иш келлюююю ючюн Ленинни ордени бла эки кере саугъаланганды, аны бла бирге анга Социалист Урунууну Жигитини алтын жұлдузу да берилгенди. Алгыннги Совет къыралны эм сыйлы саугъасына тийишли болгъанында, **Фазика**га жаланда 35 жыл толгъан эди.

Яныкой эл къыралыга, миллетге батыр, жигит уланланы бла къызланы ёсдюргенди. Аланы араларында бек алгъа Совет Союзну Жигити Байсолтанланы **Алимини** атын сагъынсакъ тюз боллукъду. **Уммайланы Хусейинни** къызы **Фазика** да узакъ 1938 жылда бу элде туугъанды.

Уллу Ата журт урушну телюсюне кеп къыйнылыкча сынарга тышгенди: гитлерчиле бла къанлы къазуат, фашистле ойгъан Ата журтубузну аягы юсюне салты, артада уа перестройка, къыралыбызны политика мурдору алышыннганы, рынок экономика... Алай иш келлю аталарыбыз, аппаларыбыз къыйынлыкчадан, сынауладан къоркъмагъандыла, бир заманда да тарыхмагъандыла, алгъа ышаныулыкча бла къарагъандыла.

Ахыры 3-чю бетдеди.

Энергетика

Хушто-Сыртны ток бла ышангылы жалчытырча

«Каббалкэнерго» компанияны специалистлери **Хушто-Сыртда** 1,4 кВ кючю болгъан ток ызын жангыртып бошагъандыла. Сёз жангы микрорайонну электрокюч бла жалчытхан ызын юсюнден барады.

Компанияда айтханларына кёре, ол 1980 жылда ишленгенди. Андан бери анга ремонт этилмей тургъаны ючюн, ол бек тозурагъанды. Анга кёре ол тийреледе ток бла жалчытыу да осалыракъ болгъанды. Ол себепден энергетикле 150 метрде эски темир чыбыкчаны жангыларына, бютюнда кючлюрек болгъанларына, алышхандыла. Ишни **Чегем** районда электросетьлени жети специалисти тамалагъанды.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

КЕНГЕШ

Казбек Коков айны баш магъаналы ишлеринден бирине Ёлюмсоюз полкну барыуун санаганды

КъМР-ни Башчысы **Казбек Коков** бардырган оператив кенгешде сёз келир байрамга хазырланууну юсюнден барганды. Жыйылыуга КъМР-ни Правительствоуну Председатели **Мусуланы Али**, КъМР-ни Башчысыны Администрациясыны таматасы **Мухамед Кодзоков**, КъМР-ни эл мюлк министри **Хасан Сижажев**, Нальчик шахар округну администрациясыны башчысы **Таймураз Ахохов** къатышхандыла.

Казбек Коков май айны баш магъаналы ишлеринден бирине Ёлюмсоюз полкну барыуун санаганды. Ол Нальчикде 9 майда ётерикди.

Андан сора жыйылыуга къатышханла Къабарты-Малкър Республиканы 100-жылпыгына хазырлануу

бла байламлы проектеле къалай толтурула тургъанларына къарагъандыла. «Ала бла байламлы ишле тири барадыла эмда дайым контроль этиуни излейди. Сёз Нальчикде 7 сквер ишлен тургъаныны, социал объектеле тынгылы ремонт этиленини, жашилдендирууно, орамланы жангыртыуу эм аллай кеп башха жумушланы юслеринден барады», – деп чертгенди **Казбек Коков**.

Сюзюноу кезиуонде тапландырылыкч тийрелени санына энтта

къошууну онгарына да къаралганды.

Республикада урлукъ себиу къалай баргъанына кенгешде энчи эс бурулганды. Анда белгиленингенича, жаз башы сабан ишле агротехника болжаллагъа эм мардалагъа кёре бардырыла

дыла. Ахыр шартлагъа кёре, жазлыкча 76 минг гектарда салыннгандыла, ол а белгиленинген ёлчмени 35 процентин тутды. Урлукча жетиширча бардыла.

– Минерал семирткичле Россейни Эл мюлк министерствосу бла Промышленность эм сатыулу министерствосу тохташдырган болжаллагъа кёре жибериледи. Битеу да 62,7 минг тонна семирткич жиберилгенди, ол а планды 90 процентне асламды, – деп билдиргенди эл мюлкю министри.

Кенгешни ахырында республиканы оюучусу талай буйрукъ бергенди.

КъМР-ни Башчысыны бла
Правительствоуну пресс-службасы.

Чакырыу

Почтага барыргъа унутмагъыз

Сыйлы жамауат! 2022 жылны экинчи жарымына жазылу кампания барады. Сиз «ЗАМАН» газетте почтаны битеу бёлюмлеринде жазылыргъа боллукъсуз. Ана тилибизде чыккыган жангыз газетибизни хурметин кёрюрсюз деп бек ышанбиз. Алты айга жазылууну багъасы 741 сом бла 6 капекди.

Изданияга интернетде бу адресни <https://podpiska.pochta.ru/press/> ачып, жазылыргъа онг барды.

Бизни пняекскабиз – 15393

Солдан оңго: **Владислав Солтан-Хамит** бла **Жаболоман Абдул-Керим**

Эсгертиу

Тёрели халда ётерикди

Быйыл 9 майда Нальчикде «Ёлюмсоюз полк» деген эсгертиу акциясы төрели халда бардырыллыкды. Колоннала 10:00 сагъатда 400-жыллыкны майданында жыйышдырылып бошланаркыдыла, 11:00 сагъатда уа Ленин аты проспекти бла барып, Малкър орамда тохтарыкдыла.

Бу жол акцияны баш чакырыуу «Ала хорлам тизгинде не заманда да барыргъа керекдиле» деп, алай боллукъду. Аны мураты – жуукъ-ахлуно, ол санда аскерни бла флотну ветеранларын, тылда урунганланы, партизанланы, фашист лагерлени тутмакчларын, блокадниклени, сопотривленияга къатышханланы да эсгертиудю, аланы алларында баш урууду. Хар одамынги эзде тутуу – «Ёлюмсоюз полк» баш магъанасыды.

Суратла бла транспарантланы жарашдыруу жумушну арт болжалга салмагъыз, алгъадан окуна хазырланыгъыз. Ветеранланы суратларын МФЦ-ланы барысында да хакъсыз чыгарыргъа боллукъсуз. Транспарантланы ол санда бу фирмалада жарашдырырга боллукъду:

«Legko» – Кузнечный ор., 4-чю юй, тел.: +7-938-076-06-07, +7-928-079-11-88;

«Юг Медиа» - Куюлий улуно пр., 10, тел.: +7 (8662) 40-35-25;

«Ракурс» – Киров ор., 2в, тел.: +7 (98662) 40-09-09;

«Рекламист» – Киров ор., 306 а, тел.: +7 (8662) 77-40-14;

«Print Центр» – Кыарындашла Кушховланы ор., 79а, тел.: +7-928-077-06-50.

Сорлукчлары болгъанла бу телефон номерле бла сёлешсинле: +7-928-691-99-46 – Марина Битокова, +7-903-426-61-01 – Анна Романовская, +7-988-926-77-07 – Ойтова Джульетта.

Парламент

Табийгъатны къоруулау жаны бла законланы сюзгендиле

2 бет

КъМР-ни Парламентинде Жамауат советни кезиулю жыйылыуунда табийгъатны къоруулау бла байламлы республикалы законла чыгарыу жаны бла болум сюзюлгенди.

Кёрмюч

Суратларында - миллетни къадары

3 бет

Бу кюнледе Миллет музейде белгилли художник, КъМР-ни Къырал саугъасыны лауреаты **Занкышыланы Хусейини** жашы **Ибрагимни «Адам. Юй. Терек...»** деген аты бла кёрмючю ачылганды.

Себеппик

Донбасдан келгенлени жокълагъандыла

4 бет

«Радуга» сабий реабилитация арада бусагъатда ДНР-ден сабийле солуйду эм саулулкларын кючлендирди.

Аты кыралыбызны тарыхына алтын харфла бла жазылган

Ахыры.
Аллы 1-чи бетдеди.

Фазиканы сабийлиги да жарсылуу, кыйын болган. Алтыжылдык кызыкчы таулу халкы бла бирге кечгончюлюккө сынаганды, тууган журтубуздан узак Кыргыстанда ачлыккыны, сууукчулуккы болганын ангылатырга керек да болмаз. Ол кези уде алыкча технологияла болмагандыла, ийнеклени кыол бла саугандыла. Уммайлары Фазика эсгерилеринде куннеге 30 ийнекни саурга тыошгенин айтычу эди. «Бир жолга сюттен 10 фляганы толтурганбыз (ол а 380 литрды). Мен башкала-

Фазика бла Елмезланы Абдул-Халим.

Юйюрюооо.

көргөндү. Анга тенг кызыкчыла бла гинжиле бла ойнарга, школда, ызы бла вузда окутуу, билим алырга, жашлыкка кыуанырга тыошмөгенди. Аланы орунуна кызыга тортюнчю классдан кетип, анасы бла бирге чоногдор өсдорюрге, юйюрге болушурга керек болганды.

дан кичи болганма. Кесими ишими этгенден сора уа, аш хазырлап, нөгөрлери сыйларга да жетишпеген ма» деп эсгеричю эди ол. Ишде танг атхандан башлап, кече кырангыга дери урунганды таулу кыыз – арыганма, сууук болганма деп, тарыкмай. Алай ол рекордла салама деп көрөшмөгенди, атымы белгили этеме деген муратла салмаганды. Ол тельо кеслерине алган борчланы ма алай бет жарыкты, жигер толтурууга юйренгенди. «Хар ийнекни да хали кесича болганды, аланы кыолунга юйретирге керекди. Малга да ариу айтырга, жумушак болуруга тийишлиди. Ала да санга юйренселе, артада башханы кыатларына кыоймай тохтадыла. Алай биз кыйынлыккадан кыоркмаганыбыз. Бир жылга хар ийнек да юч минг

литр сют бергенди. Алай жылдан-жылга бу көрмөчюлени өсдорюп, планны 7 тоннага дери жетдиргире кыолдан келгенди»,- деп эсгере эди Фазика.

Таулу тиширууну бейлай иш келлюлюккө эсленмей кыалмаганды. Ол тюрлю-тюрлю кырал саугала, грамотала бла белгиленгенди. 1971 жылда уа сегизинчи бешжылдыкка (1966-1970 жылла) урунууда көргюзгөн бийик жетишимлери ючюн Совет Союзда эм сыйлы кырал саугага – Ленинни орденине тийишли болганды. Бу орден а революция кызауатда, андан сора уа урунууда, Ата журтубузну кыоруула да, халкылары араларын да шүөлүккү ниетлерин жайыуда артыкка улуу жетишимле болдурганлагга берилгенди. Кеси да башка орденлени аллында журютулганды: алай уллу аны даражасы. Фазиканы көкюрегин а Ленинни эки ордени жасагандыла.

Уммайлары Фазика жамаут ише да тири кыатышканды. Ол КЪМАССР-ни Баш Советини 11-чи чакырылууну депутатына сайланганды. 1986 жылда уа СССР-ни коммунист партиясынын XXVII съездини ишине да кыатышканды. Бу партия жыйылуу Совет кыралыны ахыргы политика магьаналы жумушу болганды.

Фазика юй башчысы бла тёрт сабий өсдоргенди. Жашаууну ахырына дери сабыр, жумушак, басымлы адам болганлай кыалганды. Алтын майдалла, кырал саугала, махтаула аны бузмагандыла, ол кесин адамладан айырмаганды.

Жашаууну ахырына дери халкыны адамы болганлай кыалганды, өсөп келген тельоно тууган журтубузга сыймекликни, иш келлюлюккө юлгосу болганды.

Уммайлары Фазика 2022 жылда 20 апрельде жашауун алышканды. Ол дунясы жарык болсун.

Аны бла бирге таулу халкыны жигер кызына Социалист Урууну Жигити

ТИКАЛАНЫ Фатима.

ЭРИШУ

АНА ТИЛНИ ЖАРЫК АУАЗЫ

Бу кюнледе республикада, быйыл юбилейлери болган жазычулары чыгармачылык эм жашау жолларына аталып, «Адабият аты» деген конкурс-фестивал ишин бардырганды. Бу тюрлю фестиваль тёрли халда Нальчикни школлардан биринде кыралычууду. Бу жол ол улуу ише аталган эришу шахарны жаны отуз ючюнчю номерли школунда өтгенди. Аны Нальчикни жер-жерли администрациясыны Билим берюу департаментини специалисти Афашокъланы Мариям бла бирге мектепни директору Блянихов Казбек, завучла халкыга билим берюуну отличниги Батчаланы Жанна, Хачаланы Светлана, малксар тилден бла адабияттан устазла Ностуланы Бадиана, Кожащаны Даумхан эмда Мечукъланы Марина кырагандыла.

Фестиваль Афашокъланы Мариямны конкурсну болумуну юсюндөн сёзю бла башланганды. Ол Билим берюу департаментни башчылары этген буйруккуну окуп, анга керө иш кылай барлыгын ангылатып, ариу кызылга бла жигит жашлагга хорлама тежегенди.

Фестивалны эришу программасына Нальчикни школларында окугучу кызыланы, жашланы бир кыаууну кыатышкандыла. Журюге

Жансуюланы Алан бла Газаланы Саида.

айырылганлары санларына Кыбары-Малксар кырал университетде Отарланы Керим атлы культура араны кыулуккучусу Тюбейланы Светлана, назмуучу, «Заман» газетни культура бөлүмюнө редактору, КЪМР-ни культурасыны сыйлы кыулуккучусу Мусукаланы Сакинат эмда музыка жаны бла иш кыраучу Сергей Аргольс болгандыла.

Фестиваль ол школда окугучан Бёзюланы Жамиляны «Ата юйде кыуанч» деген шүөлүккө жыры бла башланганды. Ызы бла ючюнчю номерли школну окугучусу Мызыланы Борис Куюлийланы Къайсынын

«Алгыш» деген назмусун айтханды.

Андан сора сабийле, школларына керө командалага юлешинип, билимлерин көргюзгөндиле. «Жуцукчла» - экинчи лицей, «Чолпан жулда» - жетинчи школ, Ийнай - тогузунчу школ, «Кышла» - жыйырма тюртюрчю школ, «Минги тау» - онбешинчи школ, «Жулдузла» - оналтынчы школ, «Тау кышла» - жыйырманчы школ. Ала анда жазычулары чыгармачылык эм жашау жолларында билгенлерин жазарга, окуу китаплагга кирген чыгармаланы юзюклерин авторларын, ол чыгарманы атын да белгилерге, сөзберге жууалла этерге керек эдиле. Бу ишледе айырмалы онбешинчи, оналтынчы эм тогузунчу школла болгандыла.

Жюриге иги кесек номерге кыарарга, алагга багга да бичерге тынч болмаганды. Нальчик шахарны тюрлю-тюрлю школларындын келген сабийле кеслерини усталыкларынын назму окугучу, жылга, ариу, тепсеген, композиция кырау номинациялада көргюзгөндиле. Конкурсантла малксар поэтке эм жазычула Куюлийланы Къайсынын, Залиханланы Жанакъайтыны, Шауаланы Хасаны, Тёппеланы Алимни, Мусукаланы Сакинаты назмуларын эмда проза юзюклерин шатык окугучандыла.

Жюри ыразылык бла белгилегенли араларында алда кеслерин көргюзгөп турганла, эртеги танышлары, биринчи керө келип, жангыдан быллай фестивалга кыошуганла да болгандыла.

Назмула айтыуда экинчи лицейни окуучулары Каркаланы Алиа, Гемуаланы Милана, Пёлюкъланы Малика, тогузунчу школдан Дадүүланы Аида, Элеккуланы Квантемир айырмалы болгандыла.

Бу жол жыйырма тюртюрчю школну окуучулары да кыуандыргандыла. Жансуюланы Алан бла Газаланы Саида, гитчечикле болганлыкыга,

кеслерин сахнаны иелерича журюткенди. Проза окууда, ол а тынч иш тюрлюккө, керти усталыгын онбешинчи школну окууучусу Бабаланы Зуберт көргюзгөндиле.

Ючюнчю номерли школну окууучулары Элеккуланы Квантемир бла Таова Диана композиция көргюзгөп,

Мызыланы Борис.

айырмалы болгандыла. Анда Мусукаланы Сакинаты назмулары, аны сөзлерине этилген «Таулу байрак» деген жыр, тепсеу да болганды.

Жырлап, ары келгенли экинчи школдан Гемуаланы Милана, оналтынчы школдан Эзюкъланы Диана, жыйырманчы школдан Атабийланы Арипа бла Кыбардокъланы Лейла кыуандыргандыла. Тепсеу жаны бла онбешинчи школну окууучусу Кыайгырмезланы Самира айырмалы эди.

Бу жол барган фестивалда миллет сезимлерин көргюзгөп бир кыауун шарты эслерча эди – кёлени, алгыынча болмай, ана тилде сөлөшгөп арылашынуула, ариу, шатык эди. Юслеринде миллет кийимлери болган жашла бла кызыла да болгандыла. Сабийле кеслери, аланы хазырлаганла да кючлерин, хуներин да аймагандыла. Сабийле ана тилини иги билдириуде быллай ишлени магьаналары уллуду.

КЕРТИЛАНЫ Сакинат. Суратла авторнудула.

Художникни юсюндөн айтханда, ол 1940 жылда Хабазда тууганды. Кыргыстанна Иссык-Куль жагасында Сарыбулак элинде өсгөндү. Сабий заманында окууна художниктен башка усталыкка кермегенди кесин.

Хабазда школну бошаганды, Ибрагимни аскер кыулуккыга чакырып башлагандыла.

чертип, музейни директору Феликс Наков биринчи сёзю КЪМР-ни маданият министрини орунбасары Кыарчаланы Аминатха бергенди. Ол, художникни хар бир көрмөчю энци байрам болганын белгилеп: «Занкишиланы Ибрагимни ишлери кырауучулагга жангылыккыла-ры бла сейирдиле, – дегенди. – Ала бир

КёRMЮЧ

Суратларында – миллетни кыадары

Бу кюнледе Миллет музейде белгили художник, КЪМР-ни Кырал саугасыны лауреаты Занкишиланы Хусейни жашы Ибрагимни «Адам. Юй. Терек...» деген аты бла көрмөчю ачылганды. Бу художникни алтымыш сегиз суратдан кыралган тогузунчу энци экспозициясы. Быллай аты бла аны 2015 жылда Нальчикте Суратла искусствоаланы А. Ткаченко атлы музейнде да барганды көрмөчю. Ол а чыгармачылык байламлыккыны шартыды.

кыргыгандыла. Ол, тенгиз флотка тыошуп, аскер борчун тёрт жылны Кырымда толтурганды. Андан кыайтханда, Дондагы Ростовда М. Греков атлы художестволу училищеге киргенди. Аны бошай туруп, диплом ишине темасы «Малксарылары тин маданиятлары эм тарых кыадарлары» деп болганды. Окуудан кыайтханда окууна, Ибрагимни көрмөчюлөгө кыатышгыга чакырып башлагандыла.

РФ-ни Художниклерини союзуна ол 1980 жылда киргенди. Биринчи көрмө-

чо Кыбары-Малксарда 1989 жылда болганды. Ол Ибрагимни фахмусун ачык этген эди. Бизде аны көрмөчюлери жети керө баргандыла, эки керө уа – Нарсанада.

1994 жылда Занкишиланы Ибрагимни көчгончюлөгө аталган көрмөчю бизде, Кыарчай-Черкесе да кыралганды. Ол кёлени эслериндеди. Аны ючюн художник республиканы Кырал саугасына тийишли болганды.

Занкишиланы Ибрагимни бу жолгө көрмөчючю ачылуу кыуанчына, экспозицияга кыарарга республиканы интеллигенциясыны келечилери келгенди. Экспозицияны аламатлыккынын

бирлерине ушамайдыла. Алай а аланы байлаган бир магьаналы зат барды – художникни ата журтуна, адамларына, дунияга сыймеклиги, халккыны кыадары, тарых тамырлары. Ол затла уа хар бири аны суратларын көргөнгө журеклеринде ыз кыоядыла». Аминат художникни чыгармачылыккы кенг белгили болганын чертип, сурат ишлеу айтхылыккы устасына саулук, ишинде бийик жетишимле тежегенди.

Ызы бла КЪМР-ни Художниклерини союзун председатели Жанна Канкуова сөлөшгөндү. Ол, бу экспозицияны хазырлай туруп, Занкиши улун суратларын да болган сыймеклик аны сансыз кыоймаганын айтханды. «Быллай кыарганда, кыаты адамча көрмөчюлөгө, журюгу уа жумушакды, халккына, аны адет-төрөлөрине сыймекликден толуду.

Бу ише кыатышкына ырамына. Занкишиланы Ибрагимни көрмөчючю кеп адам керселе итиди», – дегенди Жанна Канкуова.

Художник, поэт Сарбашланы Азгор: «Занкиши улу Мухаммед Киповча, Бакувланы Владимирча, Аккызыланы Якува, улуу художниклени тизмесине киреди. Аны кеп жылланы мастерскоюнда турган ма бу суратлары дунияга ачык болганларына кыуандум. Была Малксарны хауасындан, татыуундан толудула», – дегенди.

Музейни директору Феликс Наков: «Бюгюн манга Красноярскден Россей-

ни халкк художникни Герман Паштов сөлөшп, бу көрмөчючю кеси кёлери бла көрюр онгу болмагына жарсыганды. Ол шүөкю Занкиши улун журектен алгышлаганын билдиргенди»,- дегенди.

Художник кеси уа бу көрмөчюде тагыылган суратланы араларында элли, кырк жыл мындан алгга, бир-бирлери уа кеп болмай жазылганларын, алай бир заманда да экспозицияларында көрмөчюлөргө айтханды. «Бу көрмөчю эки жыл мындан алгга болурга керек эди, алай пандемияны хатасындан аны болжалга салырга тыошгөнди», – дегенди ол эм аны суратларына кыарарга келгенлөгө журек ыразылыккы билдиргенди.

Ызы бла ол бир кыауун сорууга жууап этгенди.

– Ибрагим, сизни бу көрмөчюде ишлериги магьана, техника жаны бла да бир бирге ушамайдыла. Алай некиди?

– Художник жалаңда бир жол бла барып турса, ол юйренюу болды. «Ол юйренген жол бла барып тургандан кыорккугучу, – деучю эди философфиядан устазым. – Ол жол бла барсагыз, саягыш этмей башларыккызыз». Башкалыккылары уа – хар тема кесини тилин излейди, мени бу тил бла ачык эт деп.

– Бу экспозицияда биз таныган адамланы суратларын көрөбиз. Аланы хар биринде бир энчилик барды. Сёз ючюн, Таумырзаланы Далхатны, алай көрмесегиз да жашауда, сураттын сиз миллет кийимледе этгенсиз. Алай некиди?

– Далхат белгили адамды. Энди аны, сёз ючюн, мен бусагытха тёрөли эр киши кийимледе этип кыоисам, ол Далхат болуккы тюрлю эди. Ушарык эди, алай а ол болуккы тюрлю эди. Миллетини кыайгысын көргөн адам эди Таумырза улу. Булай көргөнө мен аны. Бу суратны кесин угъай, алдырып элтегинде Хасанияга анга, ол мында биринчи кесин угъай, бу ташланы көргөн эди. «Да была мени ташларымыдыла да!» – деген эди. Ол да анга тёрөли эди.

– Бу дунияны бла ол дунияны араларында бир байламлыккы барды деп сеземсиз? Мен алай суунама, суратларыгызга кыарам.

– Барды. Бир кюн Эрмитажда бара тура эдим да, арып, кызыу да болуп, кыйналып, эшикче чыгар жол излей келе турганымдай, аллыма Рембрандтны «Возвращение блудного сына» деген сураты чыгып кыалады. Анга кыарай, шинтик бар эди да, олтурма, солуйма. Ол манга болушхан эди ол кюн.

– Бир суратларыгыз жарык бюяулудыла, башхалары уа – мудах.

– Журек сезимлериме керө тыошеди алай.

– Усталарыгызга кимни санайсыз уллу художникленде?

– Ван Гогну, Рембрандтны, Пикассону. Ала бир бирге ушамайдыла, алай аланы стильлери бу көрмөчюдеги суратла көрмөнү туралдыла.

– Халк аллында борчуугузу толтургансыз, аны тарыхын суратлада жазып. Кесигизни алгыгыз уа?

– Кырауучула суратларымы жаратсала – ол керекди манга.

– Сурат неди сизге, художникке?

– Сурат – ол тилеки. Алай болмаса, зат да эталлыккы тюрлюле.

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

КЪОНАКЪБАЙЛЫК-2022

Шүөх байламлыккылары юзмезге келишгендиле

Озган ыйыккада, геуюрге ючюн, «Акрополь» ресторанда «Къонакъбайлык-2022» проектни жабылууна жораланган кыуанчы тыошеу болганды. Анга келгенли бу проектни башламчысы - КЪМР-ни Миллетлени ишлери эмда жамаут проектке жаны бла министрствосуну таматасы Анзор Курашинов алгышлаганды.

Алайды да, бир ыйккыны ичинде сегиз жаш республиканы бир-бир шахарларында бла районларында тенглерини юйюрлеринде тургандыла. Ол кюнлени юслеринде хапар айта, ала заманларын эсде кылырча өтдюргенлерин, кеп жангы зат билгенлерин, шүөх болганларын чертгендиле, мындан ары да байламлыккы журютюрюклерин айтхандыла.

Къонакъбайлык этген ата-аналаны жанындан Хасанияны 16-чы номерли мектепни устазы Холаланы Мадина, къонакъланы жанындан да Прохладна району Прималкинское станицасындан Екатерина Никифорова да сөлөшгөндиле. Ала кеп миллетлени келечилери кыатышхан

Мусукаланы Сакинат.

проект республикада угъай, андан тыншда да жаш адамланы араларында байламлыккыны кючлөгө себеплик этгенин, ол ахшы тёрени андан ары да бардыргыга кереклисин белгилегенди.

Тюбешуино ахырында проектке кыатышханы хар бирине да сертификатла, тюрлю-тюрлю саугала, ата-аналагы уа бюсюреу кыагытла берилгендиле.

Байрамны бютюн жарык этер ючюн а тюбешуино бардырганла - Куюлийланы Кыайсын атлы малксар кырал драма театры артисти, КЪМР-ни культурасыны сыйлы кыулуккучусу Мызыланы Аубекир бла Алий Шогенчук атлы драма театры

актрисасы Фатимат Дышекова, «Шагди», «Арабекс» тепсеу кыауумла, Созайланы Нату, Оксана Хакулова, Марина Шашева усталыкларынын аймагандыла.

Кыуанчы тыошеу башлангандан алгга, мен проектке кыатышхан жашла бла ушак этгемме. Сёз ючюн, Куба-Табдан Нурмухамед Буранов Бызынгыла да Эндрейланы Исламда турганды.

«Бызынгыда биринчи керө болганма. Ол мени бла бизге, Куба-Табга, бюгюн окууна лагган эл бек ариу көрмөчюлөгө манга. Мени кыруу Эндрейлары угъай, битеу эл саклай эди – уллу, гиче да. Кёпле бла танышханма, телефон номерлерин да алганма, бир бирге

терк-терк сөлөше турлуккыбуз.

Элде бардырылган Саулуккы кюнине, Холамда тюрлю-тюрлю эришулеге да кыатышханма. Эсимде Шыкы артыккада бек кыалганды. Анда малксар литературны мурдорун салган Мёчюланы Кязимни юйюнд да көргөнгө. Кысхасы, жети кюн бир кюнча өтгенди. Энтта да бек сойюп турлукк эдим анда. Исламны къонаккыга чакырганма, ол мени бла бизге, Куба-Табга, бюгюн окууна барлыккыды. Анга элибизни көргюзторюккө, шүөхлөрүн бла танышдырыккыма», – деп хапарлаганды Нурмухамед.

Идар Матуев уа Хасанияда Холаланы Хажу-Муратны юйюнде турганын, аны атасы, анасы, кыарындашлары бла да Аудиерде жылы сууга барганларын, «Галерейда» болуп ойнаганынын, ингирликке уа «Кыуанч» кафеде олтурганларынын, кечеге паркда, кёлню жагасында айланганларын, юйде уа ханс, эт, картоф, бишлак хичиле бла сыйланганын айтханды.

– Бек жаратханма Хасанияны, ариу элди. Школга да барып окугунма, дерследе кыолуму кётюрюп, устазны сорууларына да жууап бергенме. Дневниги алмай барган эдим ансы, «бешле» салыныркы эдиле. Бек башы уа хичин этерге юйренгенме», – деп ёттемлигин да букдурмаганды Идар.

Бахсан району Псычох элинден Жантууланы Ислам Элбрус району Бедк элинден Алботланы Тимурга къонаккылыккы этгенди. Ислам Тимурга Псычох элин көргюзгөндү, тенглерин бла танышдырганды. Жашла байламлыккыларын мындан ары да юзмезге ант этгендиле.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

СЕЙИР ЖЕРЛЕРИБИЗ

Альпинизмни айныуун ачыклаган музей

Бизни республикада Тегенекли элде Россияни бек сейирлик музейлеринден бири орналыпды, ол Залийханлы Чокканы жашы Хусейин ачкан альпинизмни эм учулукуну Владимир Высоцкий атлы музейиди. СССР-ни эм РСФСР-ни сыйлы тренери Залийханлы Хусейин (1917–2003) битеу Совет Союзда да белгиле адам эди, ол 35 жылны Къабарты-Малкъарда Альпинизмни

чиюлюке аталган материалла да бардыла. Хусейин халкь адамы эди. Ол НКВД-да ишлеп турган эди, Минги тауну тийресинде фашистле бла къазуатха да киргенди. Таулуаны кечюргенлеринде, аны терс ишге санагъаны ачык айтхан эди, аны ючюн Колымада олтурганды. Он жылдан сора Хусейин къадарын таула бла байларга сыйгенди. Ол альпинизмни хайыры бла шуёлуккуну кючлендиргенди, башха кыраллада келгенлеге бизни жерлерибизни ариулуугун кюргюзгенди.

Владимир Высоцкийни бла да Залийханлы Хусейинни таулагъа сыймеклик бирлешдире эди. Экиси бирге уугъа да барып тургандыла. Хусейин Высоцкийге атасыны ушкогун берген эди. Аны атасы Чокка Минги тауъа 209 керге чыккъанды, ахыр керге 110-жыллыгында. Чокка жашына онбир жыл болганды, аны Минги тауну төппесине биринчи керге чыгъарган эди. «Къан бла келген жан бла кетеди», – деп бош айтмагандыла таулула. Дуниясын алышыры аллында 85-жыллык Хусейин ахыр керге Минги тауну төппесинде болганды.

Тегенекли элде музей тюз Хусейинни ююню къатындады. Алайда дагъыда Залийхан улуну жеринде альпинистле, палаткаларын салып, жашарча онгла кыурагандыла, аш хазырларга да боллукду, суу да тартылды. Залийхан улу Высоцкийни чыгармаларын сыйлоп окугъанды, аны таулагъа аталган жырларын дан сора Минги тауъа келгенлени саны кёбейгенин чертиучо эди. Не сейир, бусагъатда да Высоцкийни юсонден китап неда статья чыккъа, бир экземплярин Тегенеклиде музейге жибердиле.

Артистлени жашаулары алайды-режиссёр къайда сюисе да фильмин алыргъа, ары барадыла. Станислав Говорухин «Вертикаль» кинофильмин ки ай Минги тауну тийресинде алган эди. Ол кезиуде Высоцкий «Если друг оказался вдруг», «Здесь вам не равнина, здесь климат иной», «Альпинистка моя, скалолазка моя» эм башха жырларын жазды. Иш бошалады, битеу артистле юйлерине кетдиле, жырчы уа угъай... «Ит-кюл» къонакь юйде ол дагъыда бир кесек турган эди.

Арта уа бери кыйтып келген эди. Таула адамга кеп кючкыры бердиле, ол мында илхам излегенди. «Ай» кафеде ол олтуруучу столда энди суратын кюрюрге боллукду. Битеу дунядан келген альпинистле, туристле уа жырларын айтадыла. Тогуз жыл мындан алгъа уа «Кавказга мамырлык» деген фестивалыны чеклеринде музейни къатында Высоцкийге бек ариу эсертме ачылганды, аны скульптор Александр Аполлонов этгенди.

Европаны эм бийик төппеси Минги тау – ариулукуну, ёхтемликни, ёмюрлюкюню юлгюсюдо, альпинистлени уяларыды. Бошдан тыйолдо Эверестде юч таулу жаш болганы – Ёлмезланы Абдул-Халим, Хаджиланы Аздор, Аккайлары Азнаур. Алай таулу халкъда альпинизмни былай бийик даражагъа жетдирип ючюн

мурдорну салган Залийханлы Хусейин болганды. Сёзсюз, анга дерди да таулары он бармакларыча билен адамла болгандыла. Сёз ючюн, 1868 жылда инглиз экспедицияны Минги тауъа Джампуланы Жатчи эм Сотталаны Ахия чыгъаргандыла.

Музейде Залийханлы Чокканы, Хаджиланы Сейидни, Тилланы Юсюню, Къочхарланы Дахирни болушлуклары бла альпинист-архитектор Поповну проектине керге «Приют-11» къалай ишленгенини юсонден да бардыла материалла. «Приют-11» къонакь юй 1939 жылда ишлеп башлаган эди, алай 1998 жылда ол кюйгенди, арта уа жангы мекям ишленгенди.

Дагъыда музейде «Эльбрус-1» мотоциклны кюрюрге боллукду, ол Минги тауну башында болганды, анда эсгертемеча турур деп умут бар эди, алай бир-бир туристле андан сындыралгандарын, буруп алапгандарын алып тургандыла, эде къаллык затчыкъланыча. Сора мотоальпинизмни тарыхында биринчи мотоциклны таудан энинеги тюрюрюп, музейге салгандыла.

Сейирлик затла келдүле бу музейде, ала барысы да бизни республикада альпинизмни айныуу бла байламдыла.

БАЙСИЛАНЫ Марзият.

КЪАЙГЫРЫУ

Хар бир саусузгъа энчи къаралады

Нальчик шахарны биринчи номерли клиника больницаасы реабилитация бёлюмю төрели плановый низамга кёчюп, ишин бардырады. Реабилитация ковидден кыйтышхан адамла, ара нерва системаларына заран тюшген саусузлагъа деп толтурулады. Бусагъатда бёлюмде нейрорехабилитация операцияладан, коронавирус инфекцияладан, баш сюек-мыйы жарала алгъандан эм инсультдан сора аягы юсюне бола турган саусузла багъыладыла.

Къауум хар саусуз бла энчи иш бардырады. Анга физическая реабилитация жаны бла медицина врач, логопед-афазиолог, клиника психолог, иглорефлексотерапевт, терапевт эм ЛФК-дан

настика, велоэргометрде кюрешу, санны кислород бла байыкдырыу эм психолог бла ушакъла кышуладыла. Саусузла багъыудан сора айныгъанларын белгилейдиле, аланы хар аллай про-

инструктор-методист кюрешу, массаж, физиотерапияны бир неча тюрлюсю эм мурдорлу дарман терапия кышулады. Ковидден сора тиргизилгенле бла да ол амаланы хайырланадыла, анга дагъыда Стрельниковагъа керге солу гимнастика, велоэргометрде кюрешу, санны кислород бла байыкдырыу эм психолог бла ушакъла кышуладыла. Саусузла багъыудан сора айныгъанларын белгилейдиле, аланы хар аллай про-

cedureдан сора халлары тюзеле барады. Бёлюм ишин жангыдан быйыл 15 мартдан сора башлаганды. Ай бла жарымга реабилитацияны 42 адам кетгенди, аладан 22-си ковидден сора кыйтыша баргандыла.

АЙДАБОЛЛАНЫ Джемиля.

Жамауат

Къабарты-Малкъарда – турист поезд

«КъМР-ни курортла эм туризм министри Мурат Шогенцуков Нальчикни темир жол вокзалында Къабарты-Малкъарга келген жолучулагъа тюбегенди,

ствону пресс-службасы билдиргенди. Бюгюн къонакьла жолучулукъга Минги тауну этегине атлангандыла, аланы Къабарты-Мал-

харына Москва, Санкт-Петербург, Рязань, Липецк эм башха шахарладан поезд бла 238 адам келгенди. 2022 жылда «Кавказны жемчужинасы» деген поезд Москваны Къазан вокзалындан 22 керге жолгъа чыгарыкъды, шабат кунледе май айдан тебиреп сентябрьге дерди Шимал Кавказны шахарларын кюрюрге сыйгенге аллай онг кыралыкъды.

«Этилген тергеулеге керге, жолучулукъга 5,5 минг адам чыгарыкъды. Ол кезиуде туристле Шимал Кавказны беш регионуну маданият эм табийгъат тамашалыклары бла шагъарейлекридиле», – деп билдиргенди саягъынлыган министерствонуну пресс-службасындан.

Бизни корр.

ала республикагъа «Кавказны жемчужинасы» деген турист поездге келгенди. Аны юсонден башда саягъынлыган министр-

карны ариу табийгъаты бла шагъарей этиучю, халкь премияны алган Дарья Фролова таньтады. Республиканы ара ша-

Тхэквондо

Чеченден – иги кесек «алтын»

Чечен Республиканы Грозный шахары «Олимпийск» спорткомплексинде тхэквондодан «Россейни Кубогу» эм «Россейни жашлыгъы» деген эришуле бардырылгандыла. Ары Россейни алтымыш төрт субъектинден бир мингге жууукъ гёжеф къатышханды. Аланы араларында Къабарты-Малкъардан да элли алты спортчу болганды.

Эришулени эсеплерине керге республикабызны гёжефлери кеслерини къауумларында кыркь юч майдалгъа тийишли болгандыла, аланы ичинде онбешиси «алтынладыла». Турнирде алчы жерлеге чыккъанлары арасында Кетенчиланы Мурат, Мамайлары Марат, Къубадиыланы Беслан, Мамайлары Далия, Къумукъланы Дамира, Уяналаны Самира, Мамайлары Магомед да болгандыла. Спортчулары тренерле Эльдар Балахов бла Азамат Абазов юйретдиле.

ЛАЙПАНЛАНЫ Мадина.

КОНКУРС

Хунерлерин кюргюзтгендиле

Валерий Коков атлы Къабарты-Малкъар къырал аграр университетде «Мистер и Мисс студенчество КБГАУ-2022» деген ат бла конкурс бардырылганды. Аны бир неча кесеге болганды. Аладан «Визитка» дегенинде эмда чыгъармачылыкь, билим жаны бла эришулени белгилерчады. Башхаладан айырмалы болур ючюн, студентлеге тепсеген эмда жыр айтыу бла чекленип къалыргъа жарарыкъ туюлю эди. Сёз ючюн, Ислам Ныров фокусла кюргюзтюп, Кетенчиланы Каролина къол куючу бла, Ислам Кушов тюрлю-тюрлю макъамланы эринери, тили, тамагъы бла эшитдирп жюрини, кыраучуланы да сейирге къалдыргъандыла.

Ахырында жюри айырмалы аны атларын туура этгенди. Эм иги

студентлеге кырулуш эмда жер бла байламлы халла факультет-

ни студенти Ислам Кушов эмда экономика эм бухгалтер эсеп бёлюмде билим алган Ахкъбекары Карина саналгандыла.

Конкурсха къатышханды барысы да бу ишни кыураган спонсорладан саугъала алгандыла. Байрам бютюн жарыкъ да, сейир да болур ючюн а, Нурлана Джамалдинова, Карина Иванова, жаш кызыкь Дана Дзасежева, Заур эмда Тимур Кочесоклова, «Импульс» тепсеу къауум усталыкларыны аймагъандыла. Иман бла Инна Багова да чам, лакъырда этип, кыраучуланы эрикдирмей тургандыла.

ДАЛХАТЛАНЫ Марзият.

СЕБЕПЛИК

Донбасдан келгенлени жокълагандыла

Билдиргенибизча, «Радуга» сабий реабилитация арада бусагъатда ДНР-ден сабийле солуйдула эм

саулукаларын кючлендирдиле. Ма алагъа граждандар обществовуну айныуна себеплик этиу жаны бла

«Галактика» жамауат организация «Бродвей» театр студия бла бирге, КъМР-ни Миллетлени ишлери эмда жамауат проектле жаны бла министерствону себеплиги бла аламан концерт кюргюзгендиле.

Жаз башыны бла Урунууну байрамны жораланган байрам «Сабийле сабийлеге» деп, алай аталганды. Аны кезиунде Нальчикде театр студиягъа жоруен жашчыкъла бла кызыкькъла «Деременька дурных привычек» деген сахна оюнуну кюргюзгендиле.

Спектакльден сора уа сабийле барысы да, ол санда жаш артистле да, Алиса Шибзухованы жырлаунда «Мен, сен, ол, ала» барыбыз да бирге шуёк юйор» деген жырны айтханлары бирге флэш-мобха къатышхандыла.

Ызы бла «Галактика» жамауат биригюню таматасы Залим Шибзухов эмда «Бродвей» театр

студияны башчысы Регина Кошкова сабийлени байрам бла алгъышлагандыла эмда ала мында тугъан заманларын зауукьлу ёджюрселе сыйгенлерин билдиргендиле.

Ахырында уа Донецкден келген къонакь кызыкькъла бла жашчыкъла бизни жаш артистлерибиз бла бирге суратха тюшгендиле.

Эсгертиу: Нальчикде сабий студия ачылганды артыкъ кеп заман озмагъанына да къарамай, аны репертуары кенди. Ала «Снежная королева», «Маугли», «Чучело», «Буратино», «Пеппи – длинный чулок» деген сахна оюнлары салгандыла. Студиягъа жоруенге «Радугада» тургандыла энтта жокъларга эмда башха сахна оюнларын да кюргюзтюрге сёз бергендиле.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

УЧРЕДИТЕЛЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРИАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан РЕДКОЛЛЕГИЯ: ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редакторну орунбасары), ЖАНГУРАЗЛАНЫ Назабат (баш редакторну орунбасары), ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь), МУСУКАЛАНЫ Сакинат, ТИКАЛАНЫ Фатима, ТРАМЛАНЫ Зукура, УЛБАСЛАНЫ Мурат.	ТЕЛЕФОНИА: Редакторну приёмны – 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары – 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь – 40-03-24. Секретариат – 40-93-62. Корректорла – 42-63-52. РЕДАКЦИЯНЫ БЁЛОМЛЕРИ: Политика эм право – 42-24-02, 42-67-68. Экономика – 42-66-73. Къултурга – 42-66-76. Социал ишле – 42-75-82, 40-59-18. Курортла, туризм эм спорт – 40-39-93, 42-66-71. Окъучула бла байламлыкъла жюрютоу эм жазылыу – 42-37-94. Эчи корреспондент – 42-68-72. Операторла – 42-66-85, 40-28-97.	Редакция авторла бла кыагъат журюртмейди. Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артка кыйтарылмайдыла. Газетде басмаланган материаллада айтылган оюмла редакцияны оюму бла келишмеге боллукьдула. Алада айтылган хар зат ючюн Россей Федерацияны Басманы юсюнден законна тийишлиликте материалланы авторлары кеслерни жууаплыдыла. Редакция авторладан 400 газет тизгинден (машина бла жазылган 5-6 бет) кениню алмайды. Газет Связны, информация технологиялары эмда асламлы коммуникациялары ишлери жаны бла федерал надзор къуллуккуну (Роскомнадзорну) Къабарты-Малкъарда управленясында 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди. Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - П 5893	Газетни басмагъа «КъМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди. Газет «Издательство «Южный регион» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Ставрополь край, Ессентуки ш., Никольский орам, 5а Газетлени ислерине тапдыру ючюн КъМР-ни почта связыны федеральный Управленясы жууаплыды. Телефонла: 76-01-21 Газетлени розницагъа сатыу ючюн КъМР-ни «Роспечать» акционер обществов жууаплыды. Телефон: 42-69-34 Газет ийыкъда юч керге чыгъады – геуорге, орта, шабат кюнледе.	Номерге графикте керге 19.00 сагъатда кыю салынады. 20.00 сагъатда кыю салынганды ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГАНЛА: Мусукаланы Сакинат – дежурный редактор; Кучукъланы Сафият, Кетенчиланы Зульфья – жууаплы секретары орунбасарлары; Ахматланы Люазза (1,2-чи бетле), Зелзаланы Лида (3-ю бет), Геляяланы Валя (4-ю бет) – корректорла. Тиражы 1642 экз. Заказ № 877 Багъасы 10 сомду.	РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ: 360000, Нальчик шахар, Ленин агълы проспект, 5 электрон почта: elbor_50@mail.ru